

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Факультет № 6
Кафедра соціології та психології**

ПРОГРАМА

**з навчальної дисципліни «Психологія толерантності»
вибіркових компонент освітньої програми другого (магістерського) рівня
вищої освіти**

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.22 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 26.08.22 р. № 6

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.22 № 8

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та
психології (протокол від 17.08.22 р. № 7)

Розробник:

1. Доцент кафедри соціології та психології, кандидат соціологічних наук
Мороз А.В.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри психології та педагогіки Харківської державної академії
культури, кандидат психологічних наук, доцент Віденєєв І.О.
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського
національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук,
доцент Шиліна А.А.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вибіркової навчальної дисципліни складена відповідно до освітньої програми другого рівня вищої освіти 053 Психологія (практична психологія).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є феномен толерантності у сучасній психології.

Міждисциплінарні зв'язки: соціальна психологія, психодіагностика, психологія особистості, конфліктологія, основи соціально-психологічного тренінгу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

ТЕМА 1. Феномен толерантності в сучасному суспільстві.

ТЕМА 2. Види толерантності, їх сутність.

ТЕМА 3. Формування та розвиток толерантності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія толерантності» є ознайомлення студентів із концепціями толерантності, з емпіричними підходами до дослідження психології толерантності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є надання теоретичних знань з проблем толерантності в суспільній практиці, формування навичок толерантної поведінки при виконанні професійних функцій, а також визначення діагностичної сфери проблеми толерантності та виявлення проблемних зон в особистісній толерантності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: : психологічні основи толерантності; основні критерії та функції толерантності; види толерантності та рівні прояву толерантності; методи діагностики толерантності; особливості формування та розвитку толерантності особистості;

вміти: визначати та досліджувати особливості толерантності особистості; розробляти програми спрямовані на розвиток та формування толерантності.

1.4. Форма підсумкового контролю - залік.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4,0 кредити ECTS.

1.5. Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК2	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
	ЗК5	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
	ЗК7	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
Спеціальні(фахові, предметні) компетентності (СК)	СК1	Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики
	СК3	Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Феномен толерантності в сучасному суспільстві.

Соціально-психологічне розуміння толерантності. Основні критерії толерантності. Функції толерантності. Толерантність як психофізіологічна стійкість особистості. Толерантність як інтегральна характеристика особистості. Толерантність як система цінностей і установок особистості та соціологічний аспект толерантності. Типи толерантності. Рівні прояву толерантності та методи діагностики.

ТЕМА 2. Види толерантності, їх сутність.

Комунікативна толерантність. Толерантність до невизначеності. Етнічна толерантність- інтолерантність.

ТЕМА 3. Формування та розвиток толерантності.

Формування толерантності в структурі етичного світогляду. Формування та розвиток толерантності в процесі навчання та професіоналізації. Феномен толерантності та виховання культури толерантності засобами тренінгової роботи.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
2. Волошина О. В. Педагогічні умови виховання толерантності у підлітків старшого віку в позакласній роботі : дис... канд. пед. наук : 13.00.07 / Оксана Василівна Волошина. – Вінниця, 2007. – 197 с.
3. Грива О. А. Соціально-педагогічні основи формування толерантності у дітей і молоді в умовах полікультурного середовища / О. Грива. – Київ : ПАРАПАН, 2005. – 227 с.
4. Декларація принципів толерантності.- Педагогіка толерантності - 1999, №3-4.

Допоміжна література:

5. Акімов Д. Явища толерантності і мігрантофобії в умовах сучасної трудової міграції / Дмитро Акімов // Віче.-2009.-№20.-С.17-19
6. Баранова Н.П. Толерантне спілкування. Тренінг для вчителів. /Н.П.Баранова. // Шкільному психологу.-2009.-№3.-С.21
7. Бібліотека – територія толерантності. // Бібліотечний форум України.- 2007.-№3.-С.38
8. Безкоровайна О. Роль активних форм соціально-ціннісної діяльності у вихованні особистості сучасного підлітка./О.Безкоровайна.//Рідна школа.- 2005.-№12.-С.38
9. Виховання толерантності починається з учителя.//Рідна школа.-2005.- №6.-С.29
10. Галицький І. Нормативні засади концепції формування толерантності в українському суспільстві/І.Галицький// Право України.-2011.-№9.-С.294-301
11. Гамрецький І. Толерантність і духовна безпека молоді./І.Гамрецький.//Рідна школа.-2005.-№4.-С.26

12. Гусєв А.І. Толерантність до невизначеності неопределенности: проблематика досліджень./А.І.Гусєв.// Практична психологія та соціальна робота. -2007.-№8.-С.75
13. Декларація принципів толерантності. // Віче.-2002.-№11.-С.12

Інформаційні ресурси в Інтернеті

14. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
15. Пошукова система Springer <https://link.springer.com/>
16. Пошукова система Scirus <https://www.elsevier.com/>
17. Пошукова система Google books <https://books.google.com/>
18. Пошукова система DOAJ <https://www.doaj.org/>
19. Пошукова система DOAB <https://www.doabooks.org/>
20. Пошукова система SpringerOpen <https://www.springeropen.com/>
21. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM)
<https://oai.org.ua/http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6564/1/Melnichuk.pdf>
22. Електронна бібліотека Наукова періодика України
<http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>

4.Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти.

Контрольні питання, що виносяться на підсумковий контроль

- 1.Еволюція поняття толерантності.
- 2.Предмет і завдання психології толерантності
3. Толерантність як характеристика особистості.
4. Психологічні механізми толерантності.
- 5.Види толерантності.
6. Комунікативна толерантність.
7. Діагностика психофізіологічної стійкості.
8. Вивчення толерантності як особистісної характеристики.
- 9.Питання про категоріальну визначеність поняття «толерантність
10. Особливості толерантності в Україні.
11. Концепції толерантності.
12. Основні психологічні критерії й показники толерантності.
13. Психологічні характеристики толерантності .
14. Психологічні характеристики інтолерантності особистості.
15. Функції толерантності.
16. Толерантність як інтегральна характеристика особистості.
17. Природна толерантність.
18. Етична толерантність.
- 19.Гендерна толерантність.
20. Моральна толерантність.
21. Толерантність у рамках основних психологічних шкіл.
22. Формування та розвиток толерантності в процесі навчання та професіоналізації.
23. Формування толерантності як однієї з провідних компетенцій в розвитку професійного світогляду студентів-психологів.
24. Феномен толерантності та виховання культури толерантності засобами

тренінгової роботи.

25. Психодіагностика толерантності особистості.

26. Толерантність до невизначеності.

27. Рівні комунікативної толерантності.